

Азарова А.А., здобувач кафедри
кримінології та кримінально-
виконавчого права Національної
академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАВІДОМО НЕПРАВДИВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ЗАГРОЗУ БЕЗПЕЦІ ГРОМАДЯН, ЗНИЩЕННЯ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ВЛАСНОСТІ

В сучасному суспільстві проблема розповсюдження злочинів, які ставлять під загрозу громадський порядок, набула широкого розповсюдження. Серед таких злочинів особливої уваги заслуговують завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності - в останні роки їх кількість невпинно зростає, а наслідки мають більш негативний характер, ніж раніше, у зв'язку з наявними збройними протистояннями з терористичними угрупованнями в країні.

Варто зазначити, що, спостерігаючи такі негативні тенденції розповсюдження цих злочинів, правоохоронні органи навчилися оперативно та професійно на них реагувати. Вибухові пристрої є об'єктом підвищеної небезпеки. Тому при отриманні повідомлення про загрозу безпеці громадян правоохоронними органами вводиться план дій в умовах надзвичайної ситуації. Насамперед, передбачається повна евакуація людей з відповідної території та ретельна її перевірка експертами- вибухотехніками, кінологами, працівниками МНС України.

Внаслідок цього діяльність об'єктів, відносно яких було повідомлено про загрозу, паралізується на декілька годин.

На практиці розрізняють два види пошуку вибухонебезпечних пристроїв у порядку перевірки при надходженні сигналів про загрозу безпеці громадян на конкретному об'єкті. Перший - первинний огляд предметів, схожих на вибуховий пристрій, виявлених в результаті пошуку на замінованому об'єкті або в ході профілактичних заходів при патрулюванні, охороні громадського порядку, огляді підозрюваних осіб або транспортних засобів. Другий - вибухотехнічний, який здійснюється фахівцями вибухової справи з метою розпізнання наявного вибухового пристрою, визначення ступеня вибухонебезпечності та вжиття заходів щодо його знешкодження або знищення.

При отриманні повідомлення про загрозу вибуху, якщо точне місце знаходження вибухового пристрою невідомо, насамперед здійснюються такі заходи:

- визначається межа небезпечної зони (відстань від неї до ймовірно замінованого об'єкту визначається з урахуванням конкретної обстановки - як правило, не менше 300 м);
- забезпечується оточення меж небезпечної зони за допомогою постів і умовних знаків;
- організовується евакуація людей з небезпечної зони [1, с. 66-69].

Що стосується комплексу власне пошукових заходів, які проводяться в приміщенні (в адміністративній будівлі, спортивно-культурній споруді, офісі, житловому чи службовому приміщенні тощо), територія (площа) цього приміщення ділиться на ділянки (сектора), в яких визначаються найбільш вразливі місця можливого мінування (їх пошкодження заподіє найбільші руйнування і спричинить більш тяжкі наслідки). У процесі пошуку вибухового пристрою спочатку застосовуються службово-розшукові собаки, спеціально натреновані кінологами на виявлення вибухових речовин. Якщо цей спосіб виявлення місця знаходження вибухового пристрою виявився безуспішним, то здійснюється візуальний (фізичний) пошук

співробітниками правоохоронних органів за участю спеціаліста-вибухотехніка та з використанням спеціальних засобів (металошукачів, газоаналізаторів, що реагують на молекули вибухової речовини, світлоскопів, портативної рентгеноапаратури тощо).

Перед оглядом необхідно мати план цього приміщення і знати розташування кімнат, сходів, ніш, силових і телефонних комунікацій, вентиляції, каналізації. Це дозволить заздалегідь припустити місця можливої закладки вибухового пристрою. Крім того, потрібно мати комплект ключів від приміщень, шаф та інших об'єктів, що замикаються. Співробітники пошукових груп мають максимально розосередитися, щоб звести до мінімуму ураження людей у разі вибуху. Пошук доцільно починати з протилежних боків приміщення та здійснювати в напрямку один до одного. Пошук вибухового пристрою - це виснажлива робота, вона вимагає постійної напруги. Тому співробітники пошукових груп повинні робити перерви в роботі для відпочинку.

В останні роки у великих містах і промислових центрах спостерігається збільшення анонімних телефонних дзвінків з погрозами вчинення вибухів із застосуванням вибухових пристроїв. Найчастіше до правоохоронних органів телефонують підлітки-школярі, які з хуліганських спонукань повідомляють про нібито закладений у будівлі школи вибуховий пристрій. Як правило, такі правопорушники жодних вимог не висувають і, повідомляючи про бомбу, переслідують єдину мету - зірвати шкільні заняття у зв'язку з евакуацією учнів та оглядом приміщень школи працівниками правоохоронних органів. Також схожі дзвінки надходять на службові або домашні телефони керівникам або черговим промислових об'єктів, установ та організацій від анонімних абонентів, які одночасно з погрозою вчинення вибуху пред'являють різного роду вимоги, як правило, пов'язані з вимаганням великих сум грошей.

Лікарі-психотерапевти відзначають, що в осінньо-весняний період загострюються сплески так званого телефонного тероризму у психічно неврівноважених людей.

Однак, фахівці відзначають, що останні випадки пов'язані не тільки з порою року. Безумовно, є своя специфіка в сьогодшній ситуації, коли в суспільстві наростає очевидне напруження у зв'язку з останніми подіями на сході України та економічною кризою. В цілому, напружена ситуація тисне на психічно нестабільних людей, що призводить до збільшення числа злочинів взагалі та завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян, зокрема [2].

Система заходів запобігання завідомо неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян в узагальненому вигляді обов'язково повинна передбачати:

- конкретні дії по своєчасному виявленню та знешкодженню вибухових пристроїв;
- профілактично-роз'яснювальні заходи серед керівників підприємств та службовців про їх дії у разі отримання анонімного повідомлення з погрозою такого характеру;
- активні пропагандистські заходи в засобах масової інформації з протидії завідомо неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян;
- впровадження сучасних багатофункціональних цифрових комплексів реєстрації сигналів і систем автоматичного визначення номерів, рекомендованих компетентними органами [3, с. 115].

Як висновок слід зазначити, що основними принципами ефективного та дієвого запобігання завідомо неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян залишаються принципи комплексності, наукової обґрунтованості, своєчасності, економічної доцільності тощо.

Список використаних джерел

1. Бавыкин Д.Ю. Некоторые особенности тактики неотложных действий на местах происшествий при получении сообщений об угрозе взрыва / Д.Ю. Бавыкин // - Вестник Владимирского юридического института, № 1 (10), 2009. - с. 66 - 69.

2. Експерти: телефонні терористи мають мету посіяти страх серед населення: РІА новини України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://rian.com.ua/analytics/20140728/355411870.html>.

3. Артамонов И.И. Терроризм: способы предотвращения, методика расследования: монография / И.И. Артамонов. - М.: Шумилова И.И., 2002. - 331 с.